

Małgorzata Ciczowska-Giedziun

ORCID: 0000-0001-9784-6501

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

e-mail: malgorzata.ciczowska@uwm.edu.pl

„Człowieczeństwo jako problem pedagogiki i zadanie wychowania”: XII Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny, Olsztyn, 16–18 września 2025 roku

W dniach 16–18 września 2025 roku w Olsztynie odbył się XII Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny pod hasłem „Człowieczeństwo jako problem pedagogiki i zadanie wychowania”. Autorem idei przewodniej Zjazdu był prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński, dr h.c. multi, współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, jego wieloletni Przewodniczący oraz inicjator cyklu Zjazdów. Organizatorami wydarzenia byli: Polskie Towarzystwo Pedagogiczne oraz Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Zjazd został objęty honorowymi patronatami: Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Marcina Kulaska, Rzecznika Praw Dziecka Moniki Horny-Cieślak, Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Radosława Króla, Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marcina Kuchcińskiego, Prezydenta Olsztyna Roberta Szewczyka, JM Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dr. hab. Jerzego Przyborowskiego, prof. UWM oraz Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

W Zjeździe wzięło udział niespełna czterystu uczestników i uczestniczek z całej Polski. Reprezentowali oni czołowe polskie uczelnie: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Pomorski w Słupsku, Uniwersytet Kar-

dynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Dolnośląski DSW we Wrocławiu, Uniwersytet WSB Merito w Toruniu, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie, Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, Akademię Marynarki Wojennej w Gdyni, Akademię Mazowiecką w Płocku, Akademię im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, Akademię Białą im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Akademię Ateneum w Gdańsku, Akademię Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu, Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Akademię WSB w Dąbrowie Górniczej, Akademię Nauk Stosowanych Stefana Batorego w Skierniewicach oraz Uczelnię Korczaka – Akademię Nauk Stosowanych w Warszawie. W Zjeździe uczestniczyli także przedstawiciele zagranicznych instytucji naukowych i państwowych, w tym: z Litwy – Sejmu Republiki Litewskiej oraz z Ukrainy – Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. H.S. Skoworody.

Fotografia 1. Uczestnicy i uczestniczki XII Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego
Źródło: fot. Janusz Pająk.

Tegoroczny Zjazd, podobnie jak poprzednie, koncentrował się na aktualnych problemach edukacji oraz zagadnieniach, które z jednej strony budują nasze zaufanie do przyszłości, z drugiej zaś wywołują poczucie niepewności i niepokoju. Hasło przewodnie Zjazdu: „Człowieczeństwo jako problem pedagogiki i zadanie wychowania” wyznaczało kierunek refleksji nad tym, jak dynamicznie dziejące się przemiany społeczne, kulturowe i technologiczne wpływają na rozumienie istoty człowieka i jego relacji z innymi. Wydarzenia ostatnich lat, w tym narastające napięcia społeczne, konflikty i wojny prowadzące do naruszania godności człowieka, a niekiedy nawet do odbierania mu prawa do życia, skłoniły uczestników i uczestniczki do ponownego namysłu nad pojęciem człowieczeństwa, zarówno jako kategorią poznawczą, jak i moralną.

Program Zjazdu obejmował wystąpienia prezentowane podczas obrad plenarnych oraz referaty wygłaszane w jedenastu sekcjach tematycznych. Uroczyste otwarcie XII Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego rozpoczęło się powitaniem uczestniczek i uczestników przez Przewodniczących Zjazdu: prof. dr. hab. Piotra Kostyło, Przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego i Komitetu Programowego Zjazdu oraz dr hab. Joannę OstroUCH-Kamińską, prof. UWM, dziekan Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie i Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego Zjazdu. Następnie oficjalnego otwarcia Zjazdu dokonał JM Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, dr hab. Jerzy Przyborowski, prof. UWM. Głos zabrali również przedstawiciele instytucji obejmujących wydarzenie patronatem honorowym: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego dr Marcin Kulasek (zdalnie), a także Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marcin Kuchciński, Prezydent Olsztyna Robert Szewczyk oraz prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska, Przewodniczącą Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

W pierwszej sesji plenarnej, zatytułowanej „Edukacyjne wymiary człowieczeństwa” i prowadzonej przez prof. dr hab. Marię Czerepaniak-Walszak z Uniwersytetu Szczecińskiego oraz prof. dr hab. Inettę Nowosad z Uniwersytetu Zielonogórskiego, podjęto refleksję nad relacjami między człowieczeństwem a edukacją, kondycją współczesnej pedagogiki, odpowiedzialnością podmiotu w procesach społecznych i kulturowych. W tej sesji wystąpili: prof. dr hab. Piotr Kostyło (UWSB Merito w Toruniu), prof. dr hab. Bogusław Śliwerski (UŁ), prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska (UAM), prof. dr hab. Marek Konopczyński (UwB) oraz prof. dr hab. Józef Górniewicz (UWM).

Pierwszego dnia uczestnicy i uczestniczki mieli okazję wysłuchać jeszcze wystąpień podczas drugiej sesji plenarnej zatytułowanej „Obrazy człowieczeństwa w życiu i dziele naszych Mistrzów” i poświęconej refleksji nad postawami i dorobkiem wybitnych pedagogów i pedagożek, których myśl i działalność kształtowały

i kształtują kierunki rozwoju współczesnej pedagogiki; sesji poświęconej Mistrzom – Pedagogom, którzy odeszli w roku poprzedzającym Zjazd, i którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego: prof. dr. hab. Zbigniewowi Kwiecińskiemu i prof. dr. hab. Joannie Rutkowiak. Podczas sesji wspomniano również prof. dr. hab. Henrykę Kwiatkowską, ks. prof. dr. hab. Mariana Nowaka, prof. dr. hab. Marię Dudzikową oraz prof. dr. hab. Tadeusza Lewowickiego. Prelegenci i prelegentki podjęli temat troski, solidarności, odpowiedzialności, przyzwoitości i życzliwości oraz kondycji współczesnego wychowania. W tej sesji wystąpili: prof. dr. hab. Joanna Madalińska-Michalak (UW), prof. dr. hab. Piotr Zamojski (AMW), prof. dr. hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz (AWSB) oraz dr. hab. Joanna Ostroch-Kamińska, prof. UWM.

Tego dnia wręczono nagrody i wyróżnienia Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Profesor dr. hab. Marzenna Zaorska z UWM w Olsztynie, w dowód uznania za szczególne zasługi na rzecz rozwoju nauk pedagogicznych oraz popularyzacji ich osiągnięć, otrzymała Medal Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Medal za Zasługi dla Rozwoju Polskiej Pedagogiki przyznany przez Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk otrzymał prof. dr. hab. Andrzej Olubiński z UWM w Olsztynie. Ponadto Polskie Towarzystwo Pedagogiczne uhonorowało autorów i autorki nagrodami za wyróżniające się rozprawy doktorskie, które otrzymały dr Dorota Duda i dr Hanna Achremowicz, oraz nagrodami za wybitne monografie, wśród których znaleźli się: prof. dr. hab. Barbara Jankowiak (UAM) i prof. dr. hab. Piotr Zamojski (AMW).

Kolejny dzień obrad rozpoczął się trzecią sesją plenarną zatytułowaną „Pedagogiczne pytania o pełnię człowieczeństwa”, prowadzoną przez dr. hab. Marzennę Nowicką, prof. UWM oraz prof. dr. hab. Mirosława Sobeckiego z Uniwersytetu w Białymstoku. W tej części Zjazdu podjęto refleksję nad przyszłością edukacji, relacją między człowieczeństwem a praktyką dydaktyczną, znaczeniem kultury społecznej i edukacji włączającej, etycznymi i społecznymi konsekwencjami badań dotyczących doświadczeń osób w sytuacjach granicznych, takich jak wojna czy wykluczenie, rolą pedagogów w ochronie wartości demokratycznych oraz zagadnienia związanymi z relacjami interpersonalnymi młodzieży. W sesji wystąpili: prof. dr. hab. Stefan Michał Kwiatkowski (APS), prof. dr. hab. Dorota Klus-Stańska (UG), prof. dr. hab. Barbara Kromolicka (US), prof. dr. hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik (UAM), prof. dr. hab. Zenon Gajdzica (UŚ), prof. dr. hab. Anna Odrowąż-Coates (APS) i dr. hab. Małgorzata Michel, prof. UJ oraz prof. dr. hab. Barbara Jankowiak (UAM).

Po zakończeniu obrad plenarnych rozpoczęły się prace w jedenastu sekcjach tematycznych, które odzwierciedlały różnorodność podejść teoretycznych i badawczych w pedagogice, i obejmowały następujące obszary:

1. Wychowanie człowieka jako podstawowy problem pedagogiki.
2. Wymiary kształcenia i wychowania w kontekście idei edukacji zintegrowanej i całościowej.
3. Wielość wyzwań edukacyjnych w kontekście transmisji i zmiany kulturowej.
4. Socjalizacja i wychowanie człowieka jako siły opóźniające lub przyspieszające rozwój społeczeństwa.
5. Pedagogika i pedagogie wobec zagrożeń i nadziei utopii edukacyjnych.
6. Wychowanie ku wolności: wyjście poza determinizm w kierunku pluralizmu myślenia i pogłębionego spotkania z Innymi.
7. Kształcenie, wychowanie i opieka wrażliwe na dynamikę i różnorodność dzieciństwa.
8. Wychowanie i inne formy ludzkiego wsparcia, uwzględniające kruchość człowieka i jego ograniczenia.
9. Wychowanie wobec pedagogicznych pytań o nienawiść i doświadczanie zła.
10. Pedagogika wobec pytań o człowieka w dobie świata cyfrowego i sztucznej inteligencji.
11. W poszukiwaniu istoty wychowania w kontekście pogłębiającej się krytyki antropocentryzmu.

Sekcjami kierowały prezydium wybitnych pedagogów i pedagogek reprezentujących Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, Komitet Nauk Pedagogicznych PAN oraz organizatorów – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, a także różne ośrodki akademickie w Polsce. Obrady w sekcjach odbywały się w trzech odsłonach, w drugim i trzecim dniu Zjazdu. Ponad 300 prelegentek i prelegentów zaprezentowało wyniki swoich badań. Wygłoszone referaty stały się doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i wiedzy, które następnie przeniosły się na otwartą dyskusję nad współczesnymi wyzwaniami stojącymi przed pedagogiką. Istotą prac w sekcjach było również wypracowanie przesłanek do lepszego rozumienia idei człowieczeństwa i współczesnej rzeczywistości edukacyjnej oraz wskazanie możliwych kierunków rozwoju.

Zjazd zakończył się podsumowaniem obrad sekcji przez reprezentantów i reprezentantki ich prezydium oraz oficjalnym, uroczystym zamknięciem konferencji. Moderatorzy i moderatorki poszczególnych sekcji w syntetyczny sposób przedstawili efekty prac i główne wnioski z dyskusji. Szeroko zakrojona tematyka Zjazdu niewątpliwie była zaproszeniem do rozmowy o istocie człowieczeństwa w kontekście współczesnych wyzwań edukacyjnych i wychowawczych.

W przerwach między obradami możliwe było zwiedzanie Kortowa – uniwersyteckiego kampusu oraz olsztyńskiego Starego Miasta. W przestrzeni Centrum Konferencyjnego UWM, gdzie odbywały się obrady plenarne Zjazdu, zaprezentowano dwie wystawy: „50-lecie olsztyńskiej pedagogiki i jej Jubileusz,

12–13.09.2029”, oraz „Kortowskie wspomnienia. Fotorelacja z IV Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego, Olsztyn, 20–22.09.2001”. Elementem programu towarzyszącego był koncert „James Bond Symfonicznie” w wykonaniu Orkiestry Akademickiej i Studia Wokalnego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który spotkał się z entuzjastycznym przyjęciem publiczności. Uczestnicy i uczestniczki Zjazdu mieli możliwość zapoznania się z ofertą Wydawnictwa Edukacyjnego „Akapi” oraz Wydawnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także z publikacjami Rzecznika Praw Dziecka i z materiałami promującymi region Warmii i Mazur.

Zjazd odbywał się w wyjątkowej przestrzeni kampusu kortowskiego — malowniczej, akademickiej dzielnicy Olsztyna. Obrady miały miejsce w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym UWM oraz w nowej siedzibie Wydziału Nauk Społecznych UWM. Za organizację konferencji odpowiedzialni byli pracownicy Wydziału Nauk Społecznych UWM, będący równocześnie członkami i członkiniami oddziału Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Olsztynie.

Podczas Zjazdu stworzono uczestnikom i uczestniczkom wiele okazji do rozmów, wymiany doświadczeń i prowadzenia merytorycznych dyskusji na temat poruszanych zagadnień. Wydarzenie stało się miejscem rozmowy o człowieczeństwie i człowieku w zmieniającym się świecie oraz o miejscu pedagogiki w obliczu dynamicznych przemian cywilizacyjnych i społecznych, w tym np. rozwoju sztucznej inteligencji. Uczestnicy i uczestniczki podejmowali refleksję nad sposobami opisywania, wyjaśniania i interpretowania rzeczywistości oraz nad tym, jak pedagogika może odpowiadać na wyzwania współczesności. Zjazd sprzyjał integracji akademickiego środowiska pedagogów i pedagożek, inspirował do podejmowania działań i inicjowania zmian, a jednocześnie stał się impulsem do rozwijania współpracy naukowej. Stworzył też przestrzeń do nieformalnych spotkań i rozmów koleżeńskich, które wzmocniły więzi w środowisku pedagogicznym.

Patronat medialny nad Zjazdem objęły: Telewizja Regionalna TVP3 Olsztyn, Telewizja Kopernik, Radio Olsztyn, Radio Eska, „Gazeta Olsztyńska” oraz media uniwersyteckie: Telewizja Kortowo, Radio UWM FM i „Wiadomości Uniwersyteckie”.

Kolejny, XIII Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny odbędzie się w 2028 roku w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.